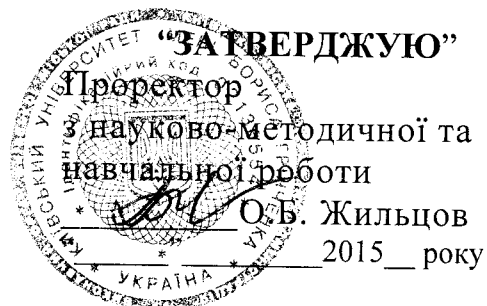

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рисунок

(2 курс)

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020207 «Дизайн»
Освітній рівень – перший (бакалаврський)

Інститут мистецтв

стор 18

2015–2016 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково - методичної та навчальної роботи

А.О.Таранник

Робоча програма « Рисунок» для студентів

галузі знань 0202 «Мистецтво», напряму підготовки 6.020207 «Дизайн».

Розробники: Прохорова Наталія Анатоліївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Інституту Мистецтв, Київського Університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від « 02 » грудня 2015 року № 5

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва

_____

Ю.В.Романенкова

(підпис)

© _____, 2015 рік

© _____, 2015 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни	9
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I</i> Вивчення закономірностей пропорційних співвідношень деталей черепа та деталей обличчя гіпсової голови людини.....	10
IV. Плани практичних занять	10
<i>Змістовий модуль II</i> Вивчення закономірностей розподілу світла і тіні, тону і тональних відношень при рисуванні гіпсової голови людини.....	11
<i>Змістовий модуль III</i> Вивчення закономірностей моделювання деталей гіпсової голови людини при передачі індивідуальних властивостей гіпсової голови.....	12
V. Навчально-методична карта дисципліни «Рисунок».....	14
VI. Завдання для самостійної роботи	15
Карта самостійної роботи студента	16
VII. Система поточного та підсумкового контролю	18
VIII. Методи навчання.....	19
IX. Методичне забезпечення курсу.....	20
X. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни.....	20
XI. Рекомендована література.....	21

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни “Рисунок” є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою образотворчого мистецтва на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, вмінь та навичок, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму засвоєння навчального матеріалу дисципліни “Рисунок”, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Мета курсу – професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності в зображенні голови людини.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є набуття базових знань з дисципліни «Рисунок». Ознайомлення з основними напрямками розвитку науки з дисципліни «Рисунок» у вивченні методів і методики роботи зі студентами, формування цілісного бачення і уявлення, розвиток художнього смаку і навичок в роботі над творчими завданнями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до профілю програми бакалавра образотворчого мистецтва формуються **загальні та фахові компетентності**.

Загальні компетентності:

(Світоглядна, громадська, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька, самоосвітня);

Фахові компетентності:

- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл з образотворчого мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;

- володіння навичками візуального сприйняття і створення композицій, відтворення їх на полотні (папір чи інша площина) для зображення задуманого.

Результати навчання

Знання, практичні навички та вміння.

Знання: різноманітних прийомів, методів роботи над творчими завданнями з використанням особливостей національних традицій школи образотворчого мистецтва.

Практичні навички і вміння:

Уміння створювати атмосферу творчого підходу для роботи над завданням, використовуючи при цьому класичні зразки. Уміння аналізувати, визначати технічні прийоми виконання завдання та методичні прийоми наочного пояснення завдання.

Програмні результати навчання.

Готовність до фахової діяльності в галузі образотворчого мистецтва.

Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері мистецької діяльності.

Мисленнева активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Форма контролю: ПМК , поточні оцінки за виконання практичних завдань.

Програма передбачає послідовне вивчення шляхом виконання різних завдань з натури, починаючи з простих вправ з рисунка гіпсової голови, площинної голови, закінчуючи студіюванням постановки гіпсової голови з класичного зразка. Вивчення натури в процесі виконання начерків з живої

моделі має будуватись на невід'ємному зв'язку всіх елементів зображувальної мови: композиції, тонових, пластичних, просторових та світлотіньових співвідношень. Вся система навчання рисунка повинна сприяти розвитку образного і абстрактного мислення студентів, вихованню творчого професіонала.

Вказані в програмі навчально-практичні завдання необхідно розглядати як обов'язковий мінімум. Навчально-творчі завдання мають варіативний характер. Залежно від рівня підготовки студентів можна змінювати тематику завдань, а також визначати кількість годин на вивчення кожної теми. При цьому важливо зберігати дидактичні засади навчання. Практичні завдання потрібно орієнтувати на розвиток творчих здібностей студентів у процесі цілеспрямованого засвоєння прийомів, способів зображення та художньої системи.

Основою викладання курсу є виконання академічних постановок з натури, та короткочасних начерків. Кожне наступне завдання ускладнюється по зростаючій за методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання.

Структура програми поєднує такі основні напрями діяльності:

- Теоретичну підготовку з основ рисунка.
- Практичну роботу /навчальні завдання, начерки, замальовки, та творчі роботи/.
- Навчально-творчу діяльність під час виконання самостійних робіт, а також під час проходження пленерної практики.
- Самостійну роботу студентів, створення творчої роботи.

Пріоритетним у навчанні рисунка є творчий підхід педагога, зумовлений художнім методом та методично обґрунтований.

Викладання рисунка зобов'язує впроваджувати дидактичний принцип навчання, приділяти важливу увагу культурі навчання-пізнання й головного принципу дидактики художньої педагогіки – принципу наочного навчання.

Головні вимоги, які ставляться до рисунків – це реальне, правдиве зображення природи. Рисунки мають бути без помилок, виконані на високому професійному рівні реалістичного рисунка.

Після завершення семестру студент повинен:

- володіти знаннями та практичними навичками з рисунка гіпсової голови людини;
- легко орієнтуватись в теоретичних і методичних питаннях наочності і навчання, знати і володіти цими важливими засобами, які сприяють засвоєнню та закріпленню навчального матеріалу;
- знати історію методів викладання рисунка, вміти аналізувати твори мистецтва;
- володіти методикою викладання рисунка, користуючись наочними засобами в структурі навчального процесу.

Зміст програми передбачає методичне забезпечення процесу навчання рисунка, практичного опанування художньо-образної системи відображення предметних форм та явищ реального світу.

Основною умовою засвоєння навчального матеріалу предмета є виконання повного обсягу практичних завдань, вивчення теоретичного матеріалу, здійснення індивідуальної та самостійної роботи студентів.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рисунок

1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<i>Курс підготовки спеціалістів</i>	<i>Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень</i>	<i>Характеристика навчальної програми</i>
<p>Кількість кредитів: 3</p> <p>Кількість модулів:</p> <p>Кількість змістових модулів: 3</p> <p>Загальна кількість годин:</p> <p>108 год.</p>	<p>Шифр та назва галузі знань 0202 Мистецтво</p> <p>Шифр та назва напрямку підготовки 6.020207 Дизайн</p> <p>Освітній рівень - перший (бакалаврський)</p>	<p><i>Нормативна</i></p> <p>Рік підготовки – 2-й</p> <p>Семестр – 4- й</p> <p>Аудиторних занять – 24 год. З них:</p> <p>Лекцій : 2 год.</p> <p>Практичні заняття: 22 год.</p> <p>Самостійна робота: 42 год.</p> <p>Модульний контроль: 6 год.</p> <p>Семестровий контроль: 36 год.</p> <p>Види контролю: Екзамен</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль
Змістовний модуль 1. Вивчення закономірностей пропорційних співвідношень деталей черепа та деталей обличчя гіпсової голови людини.								
1.	Зображення голови людини. Форми черепа. Визначальні основи рисунка голови. Форми обличчя	2	2	2				
2	Начерки черепа з трьох положень.	20	6		6	14		
Разом		24	8	2	6	14	2	
Змістовний модуль 2. Вивчення закономірностей розподілу світла і тіні, тону і тональних відношень при рисуванні гіпсової голови людини.								
3.	Рисунок складної гіпсової голови на просторовому тл	22	8		8	14		
Разом		24	8		8	14	2	
Змістовний модуль 3. Вивчення закономірностей моделювання деталей гіпсової голови людини при передачі індивідуальних властивостей гіпсової голови.								
4.	Рисунок гіпсової голови з чітко вираженою портретною характеристикою.	22	8		8	14		
Разом		24	8		8	14	2	
Разом за навчальним планом		108	24	2	22	42	6	36

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.

Зображення гіпсових об'ємів у кольоровому середовищі

Лекція 1. Вивчення закономірностей пропорційних співвідношень деталей черепа та деталей обличчя гіпсової голови людини. 2 год.

Зображення голови людини. Форми черепа. Визначальні основи рисунка голови. Форми обличчя. Вивчення форми черепа як визначальної кісткової основи форми голови з визначенням його пропорцій, конструкції та морфологічних особливостей зовнішньої форми голови та обличчя людини.

Навчальні основи рисунка голови людини. Конструктивна основа голови людини.

Аналіз зв'язків внутрішньої кісткової конструкції та зовнішніх форм обличчя. Значення м'язів у формуванні зовнішніх форм.

Вивчення, визначення та аналіз пропорцій, конструкції та морфологічних особливостей зовнішньої форми голови та обличчя людини за гіпсовими копіями античних зразків, та рисунками майстрів.

Методика виконання навчальних завдань з рисунка гіпсової голови як початкових основ рисунка людини. Ознайомлення з класичними канонами в зображенні голови.

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

ІV. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Заняття 2. Начерки черепа з трьох положень. 6 год.

Папір формату А2, графітний олівець.

Постановка: Череп на нейтральному тлі.

Мета: навчитися визначати узагальнено і схематизовано форму черепа з трьох різних точок зору, приділяючи головну увагу конструктивним деталям і пропорціям частин.

Завдання: передати на площині паперу, на заданому форматі, дотримуючись об'ємно-конструктивних принципів побудови, основні об'єми черепа, передаючи при цьому конструктивні зв'язки між ними і відображаючи взаєморозташування окремих частин та об'ємів у просторі.

1 етап роботи: Вивчення реального просторового положення окремих зображень з різних точок зору. Композиційне розташування зображення на площині паперу. 1 год.

2 етап роботи: конструктивний аналіз форми черепа та його побудова. 2 год.

3 етап роботи: детальна проробка форми черепа 2 год.

4 етап роботи: етап узагальнення, використовуючи прийом «широкого бачення» коректується уся попередня робота. 1 год.

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II.

Вивчення закономірностей розподілу світла і тіні, тону і тональних відношень при рисуванні гіпсової голови людини.

Завдання 2. 8 год.

Рисунок складної гіпсової голови на просторовому тлі.

Папір формату А2, графітний олівець.

Постановка: Гіпсова голова класичної форми.

Мета: вчитися визначати узагальнено і схематизовано форму голови, приділяючи головну увагу конструкції і пропорціям частин, деталей та формуванню образу. Удосконалення технічних навичок в зображенні гіпсової голови.

Завдання: побудувати гармонійну композицію, знайти характерні пропорції голови класичного зразка, зробити об'ємний рисунок, передаючи своєрідність м'якої, згладженої форми жіночої голови, основні об'єми, конструктивні зв'язки, характер моделі.

І етап роботи: вивчення реального просторового положення окремих частин з різних точок зору з виконанням начерків. Виконання пропорційної об'ємно-конструктивної схеми побудови. 2 год.

2 етап роботи: побудова композиції на площині аркуша. Аналіз конструктивних особливостей окремих частин, схематизація форми. 2 год.

3 етап роботи: уточнення композиційних мас окремих частин та об'ємів. Деталізація форми та виявлення за допомогою лінійної та легкої тональної обробки характерних особливостей жіночої голови. 3 год.

4 етап роботи: моделювання великої форми, деталізація форми та виявлення за допомогою лінійної та тональної обробки характерних особливостей голів 1 год.

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Вивчення закономірностей моделювання деталей гіпсової голови людини при передачі індивідуальних властивостей гіпсової голови.

Заняття3.

8год.

Рисунок гіпсової голови з чітко вираженою портретною характеристикою

Папір формату А2 Графітний олівець.

Постановка: гіпсова голова класичної форми більш складного зразка: Лаокоон, Аполон, Сократ – за вибором.

Мета: взаємозв'язок між візуальним сприйняттям та логічним мисленням у формуванні образу. Удосконалення технічних навичок в зображенні гіпсової голови.

Завдання: зробити рисунок голови з передачею світлотіні.

1 етап роботи: композиція рисунка, розміщення зображення на аркуші. 1г.

2 етап роботи: конструктивна побудова, передача пропорцій та характерних рис. 2год.

3 етап роботи: тональна проробка рисунка за допомогою світлотіні 2год.

4 етап роботи: детальна проробка ближніх планів. 2год.

5 етап роботи: етап узагальнення, використовуючи прийом «широкого бачення» коректується уся попередня робота. 1год.

Література: основна [1,2,3,4,5,6,7]

додаткова [1,2,3,4,5,6,7,8]

V. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «РИСУНОК» -Дизайн 2 курс 4 семестр

Разом: 108 год., лекції – 2 год., практичні заняття – 22 год.,
самостійна робота – 42 год., модульний контроль – 6 год., ПК – екзамен-36

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III.
Назва модуля	Вивчення закономірностей пропорційних співвідношень деталей черепа та деталей обличчя гіпсової голови людини.	Вивчення закономірностей розподілу світла і тіні, тону і тональних відношень при рисуванні гіпсової голови людини.	Вивчення закономірностей моделювання деталей гіпсової голови людини при передачі індивідуальних властивостей гіпсової голови.
Кількість балів за модуль	89 балів	109 балів	119 балів
Теми лекцій	Методика роботи над живописним етюдом в зображенні гіпсової голови людини. 1 бал.		
Теми практичних занять	2. Начерки черепа з трьох положень. <i>(відвідування – 3 бали, 30 балів за роботу)</i>	3. Рисунок складної гіпсової голови на просторовому тл <i>(відвідування – 4 бали, 40 балів за роботу)</i>	4. Рисунок гіпсової голови з чітко вираженою портретною характеристикою. <i>(відвідування – 4 бали, 40 балів за роботу)</i>
Самостійна робота	Табл. 6.1 <i>(30 балів)</i>	Табл. 6.1 <i>(40 балів)</i>	Табл. 6.1 <i>(50 балів)</i>
Види поточного контролю	МКР № 1 <i>(25 балів)</i>	МКР № 1 <i>(25 балів)</i>	МКР № 2 <i>(25 балів)</i>
Форма підсумк. контролю	Екзамен – 40 балів		
Підсумковий рейтинговий бал	317 балів (коефіцієнт успішності: $317 \div 60 = 5,29$)		

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I.

Вивчення закономірностей пропорційних співвідношень деталей черепа та деталей обличчя гіпсової голови людини.

1. Ознайомитись з загальними положеннями зображення голови людини. Засвоїти пропорції і конструкцію, загальну форму черепа як визначальної кісткової основи форми голови з визначенням його пропорцій, конструкції та морфологічних особливостей зовнішньої форми. Вивчити форми голови та обличчя людини; засвоїти основні закономірності рисунку голови людини, знати його будови і конструкції, вивчити основи скелетної і взаємопов'язаності внутрішньої конструкції і зовнішніх форм обличчя.

Вміти провести аналіз загальних рис обличчя

2. Виконати схематичний, узагальнений та деталізований рисунки черепа з методичного посібника, підручника та пластанатомії. (Зрис.)
Папір формату А4, вугіль, соус, графітний олівець. 30б.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II.

Вивчення закономірностей пропорційних співвідношень деталей черепа та деталей обличчя гіпсової голови людини.

3. Виконати два лінійних і два тональних начерки різних зразків чоловічої та жіночої голови з чітко окресленою портретною характеристикою, звертаючи увагу на сприймання та вивчення форми, конструкцію, деталі.

Папір формату А2, вугіль, соус, графітний олівець. 40б.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III.

Вивчення закономірностей моделювання деталей гіпсової голови людини при передачі індивідуальних властивостей гіпсової голови.

4. Виконати рисунки – начерки голови дитини. (5 рис.) 25б.

Папір формату А-4, вугіль, соус, графітний олівець. 50б.

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. Вивчення закономірностей пропорційних співвідношень деталей черепа та деталей обличчя гіпсової голови людини.		
1. Ознайомитись з загальними положеннями зображення голови людини. Засвоїти пропорції і конструкцію, загальну форму черепа як визначальної кісткової основи форми голови з визначенням його пропорцій, конструкції та морфологічних особливостей зовнішньої форми	модульний контроль	
2. Виконати схематичний, узагальнений та деталізований рисунок черепа з методичного посібника, підручника та пластанатомії. (Зрис.) Папір формату А3, матеріал за вибором.	модульний контроль	30
Змістовий модуль II. Вивчення закономірностей пропорційних співвідношень деталей черепа та деталей обличчя гіпсової голови людини.		
3. Виконати два лінійних і два тональних начерки різних зразків чоловічої та жіночої голови з чітко окресленою портретною характеристикою, звертаючи увагу на сприймання та вивчення форми, конструкцію, деталі.	модульний контроль	40
Змістовий модуль III. Вивчення закономірностей моделювання деталей гіпсової голови людини при передачі індивідуальних властивостей гіпсової голови.		
4. Виконати рисунки – начерки голови дитини. (5 рис.)	модульний контроль	50
<i>Разом: 42 год.</i>	<i>Разом: 120 балів</i>	

VII. Система поточного та підсумкового контролю знань

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Рисунок» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п.V), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування лекцій	1	1	1
2	Відвідування практичних занять	1	11	11
3	Робота на практичному занятті	10	11	110
4	Самостійна робота (оцінюється як творча)			120
5	МКР	25	3	75
Підсумковий рейтинговий бал				317

Таблиця 7.1

Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Кількість балів з урахуванням коефіцієнта	Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3						
T1	T2	МКР	T3	МКР	T4						Мкр
1	63	25	84	25	94	25	317	5,29	60	100	

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	<p align="center">Відмінно</p> <p>Відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками</p>
B	82-89 балів	<p align="center">Дуже добре</p> <p>Достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок</p>
C	75-81 балів	<p align="center">Добре</p> <p>В цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок</p>
D	69-74 балів	<p align="center">Задовільно</p> <p>Посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної</p>

		діяльності
E	60-68 балів	Мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

3) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою, з репродукціями творів; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю перегляд
- ✓ Методичний фонд.
- ✓ Роботи студентів з фонду.

Х. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни.

- ✓ Аудиторії, розраховані на роботу 12-15 студентів одночасно, на кожного розраховується по 2 кв.м.
- ✓ Мольберти в комплекті для роботи студентів з натури .
- ✓ Планшети зазначеного формату.
- ✓ Софіти для освітлення натурних постановок.
- ✓ Підставки різних конструкцій і розмірів для натурних постановок.
- ✓ Предмети і драперії натюрмортного фонду.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Ли Н. Основы учебного академического рисунка. Учебник; / Ли Н.Г. – М. ,Изд-во Эксмо, 2005. - 480с.
2. Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка / Ю. М. Ятченко. – К: НАУ,2005. – 60 с.
3. Попов М. Т. Альбом: рисунок, живопись / М. Т. Попов – К.: ТОВ «Європа Прінт», 2008. – 134с.
4. Чиварди Дж. Рисунок. Обнаженная натура. Полный курс /Д. Чиварди. – М.: ЭКСМО, 2009. – 224 с.
5. Кирцер Ю.М. Рисунок и живопись: Учебное пособие.- 4-еизд. «Стереотип»./ Ю.М.Кирцер – М.: Высшая школа: Издательский центр «Академия», 2001. – 27с.
6. Фролов О.П. Проблемы повышения качества обучения рисунку в образовательном процессе ВУЗа./О.П.Фролов. - «Дизайн-освіта 2009».- Харків: ХДАДМ , 2009. - 160 с.
7. Аксенов К.Н. Рисунок. (В помощь начинающему художнику -- оформителю) / Н.К.Аксенов. – М.: Плакат, 1987. - 192с.

Додаткова

1. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования фигуры человека. / Л.Гордон. – М.: Эксмо-Пресс, 2000. – 144с.
2. Гордон Л. Рисунок. Техника рисования головы человека. / Л.Гордон. – М.: Эксмо-Пресс, 2000 – 120с.
3. Барщ А. наброски и зарисовки. / А.Барщ. - М.: Искусство, 1970. – 164 с.
4. Ростовцев Н.Н. Академический рисунок. Учебник для студентов худож.-граф. фак. пединститутов – 3-е изд. дополн. / Н.Н.Ростовцев. – М.: Просвещение, 1995. – 239с.

5. Ратнічин В.М. Перспектива. – 2ге вид./ В.М. Ратнічін. – К.: Вища школа,1977. – 90 с.
6. Молева Н.М. Выдающиеся русские художники-педагоги./ Н.М.Молева-М., Высшая школа, 1991.-344с.
7. Ростовцев Н.Н. Рисование головы человека. Учебное пособие – / Н.Н.Ростовцев - М.: Изобразительное искусство, 1989.- 304с.
8. Ростовцев Н.Н. Очерки по истории методов преподавания рисунка./ Н.Н.Ростовцев. – М.: Просвещение,1983.-240с.